

Przecinek i spółka

Warsztaty na podstawie książki „Jedźcie dzieci!”

autorstwa Elżbiety Pałasz z ilustracjami Dominiki Czerniak-Chojnackiej.

Wiek dzieci: 9+

Czas trwania: 90 min

O książce:

Jeśli myślicie, że interpunkcja jest nudna, najwyższy czas, byście poznali tę książkę. Przecinki, kropki, cudzysłowy i myślniki nie są w niej bezbarwnymi znakami, lecz wyrazistymi bohaterami – i przeżywają zaskakujące przygody, o jakich nie usłyszycie na lekcjach polskiego. Nawias spóźnia się do szkoły, wykrzyknik chodzi na mecze, a dwukropek robi kurs pilota! Pomysłowe, wpadające w ucho wierszyki w połączeniu z wyrazistymi ilustracjami bawią, a jednocześnie skłaniają do namysłu nad rolą i znaczeniem znaków interpunkcyjnych.

Link do książki:

<https://wydawnictwodwiesiostry.pl/katalog/jedzcie-dzieci.html>

Kluczowe hasła i pytania:

#interpunkcja #znaki #język #gry słowne #znaczenia

W jaki sposób się komunikujemy? Skąd w tekstach biorą się psikusy i nieporozumienia? Czy w języku trzeba przestrzegać zasad? Co to jest interpunkcja? Jak wiele potrafi zmienić przecinek? Dlaczego znaki zmieniają zupełnie znaczenia zestawień słów?

Materiały:

- książka „Jedźcie dzieci. Czyli przecinek i spółka”
- tablica, flipchart
- ekran i rzutnik
- kredki do rysowania
- flamastry i markery
- prezentacja

- wydruki znaków interpunkcyjnych na A3
- wydruki poleceń dla drużyn i zdań do opracowania

Koncepcja warsztatów:

W scenariuszu znajdują się różne propozycje zabaw językowych i plastycznych. Nie sposób wykonać ich wszystkich. W zależności od możliwości czasowych, wieku dzieci i preferencji osoby prowadzącej zalecamy wybór kilku elementów scenariusza.

Przebieg warsztatów:

Wprowadzenie

1. KTO JE DZIECI, CZYLI CO TO ZA TYTUŁ?

Rozmowa o tytule książki. Osoba prowadząca pokazuje dzieciom okładkę. Pyta o czym, ich zdaniem może być jej tematem. Kto mógłby zachęcać do jedzenia dzieci? Komu dzieci mogłyby smakować? Kto ją napisał? Może to poradnik zdrowego żywienia dla smoków? A może kieszonkowa książeczka pełna przepisów dla każdej szanującej się Baby Jagi?

2. TYTUŁ JAKO GRA SŁOWNNA

Osoba prowadząca wyjaśnia grę słów zawartą w tytule oraz przedstawia winowajcę zamieszania, czyli przecinek. Zaczyna od wyświetlenia / zapisania na tablicy dwóch zdań, tak by dzieci mogły widzieć jednocześnie:

Jedzcie, dzieci!

Jedzcie dzieci!

Osoba prowadząca pyta dzieci jaka jest różnica pomiędzy tymi zdaniami, czyli co dzieje się za sprawą jednej małej kreseczki, która pojawia się pomiędzy dwoma słowami? Dzieci próbują wyjaśnić różnice, a następnie, by upewnić się, że dla wszystkich dzieci jest to jasne, można dodatkowo pokazać poniższy zapis i ostatecznie wyjaśnić tytułowy żart językowy:

Jedzcie, dzieci!

kochani goście, chłopcy, dziewczynki, panowie

Jedzcie dzieci!

kapustę, śniadanie, witaminy, jabłka

3. POZNAJCIE PRZECINEK

Jeśli udało się już wspólnie odkryć, że w tytule książki zagubił się przecinek, czas przeczytać pochodzący z książki wiersz o przecinku i poznać go z nieco innej strony!

4. ZNAKI INTERPUNKCYJNE

Po przeczytaniu wiersza – krótka rozmowa o interpunkcji. Przecinek należy do rodziny znaków interpunkcyjnych. A kto jeszcze jest jej częścią? Jakie znaki interpunkcyjne znają uczestnicy i uczestniczki warsztatów? Czy te znaki są ważne? Czy język mógłby sobie bez tych znaków poradzić? Dlaczego tak, dlaczego nie? Kiedy są niezbędne (język pisany), a kiedy stają się niewidzialne i niesłyszalne (język mówiony)?

Rozgrywki drużynowe

W zależności od liczebności grupy, osoba prowadząca dzieli dzieci na mniejsze drużyny, na przykład 4-5 osobowe.

1. JAKI TO ZNAK?

Każda z drużyn losuje jeden znak przestankowy: wielokropek, średnik, myślnik. Zespoły otrzymują czas na przygotowanie swojego wystąpienia (15 min), a następnie prezentują wylosowany znak na 3 sposoby:

- ruchem, pantomimą, ustawieniem ciała
- słowem czyli definicją, wytłumaczeniem
- przykładowym zabawnym zdaniem, które zapiszą na tablicy

Ważne by powyższe trzy punkty wręczyć każdej drużynie lub zapisać je w miejscu widocznym dla wszystkich.

2. PRZEMEBLUJ TO ZDANIE

Co się dzieje gdy znaki wyparowują ze zdań? Co jeśli znaki pojawiają się w niewłaściwym miejscu? Czy przecinków może być w zdaniu za dużo? Osoba prowadząca wyjaśnia zadanie powołując się na przykład wyświetlony lub zapisany na tablicy. Wspólne przeczytanie i omówienie trzech wersji tego samego zdania:

Z pojazdu wyszedł Marsjanin na głowie, miał dziurawy hełm, czerwone nóżki świeciły mu się w oczach, lampki.

Z pojazdu wyszedł Marsjanin, na głowie miał dziurawy hełm, czerwone nóżki świeciły mu się w oczach, lampki.

Z pojazdu wyszedł Marsjanin, na głowie miał dziurawy hełm, czerwone nóżki świeciły mu się w oczach lampki. (TU NIE WIEM CO?)

Po omówieniu przykładu, osoba prowadząca zaprasza drużyny do wylosowania zdań i prosi o postawienie odpowiednich znaków:

- Rowerzysta jechał powoli w kasku, trzymał kotka za koszulkę, gryzła go mucha.
- Mała Chinka zjadła śniadanie umyła filiżankę stłukła talerz ugotowała ryż.

- Sąsiadce urosły włosy na nosie miała pieprzyk na szyi korale.
- Wujcio zjadł rosół z muchami poradził sobie smacznie zasnął.
- Kuchcik umył ręce w zupie zamieszał sól dodał mydło wyniósł.
- Kiedy Jaś spał, w łóżeczku babcia piekła ciasto.
- Kubuś Puchatek założył kapelusz z miodem, beczkę poturlał na Królika, poczekał.
- Właścicielka pieska wyprowadziła mężczyznę, potrąciła niechący kosz na śmieci, prze-
wróciła.
- Bartek wskoczył na Sławka, rower odjechał.

3. O TOBIE MOWA albo ZNAKI W RUCHU

Każda z drużyn jest od teraz wybranym przez osobę prowadzącą znakiem przystankowym. Dzieci siadają przed ekranem wszystkie razem, w jednej grupie, ale część z nich jest KROPKĄ, inni są PRZECINKIEM, jest też reprezentacja SREDNIKÓW, A pozostali to NAWIASY.

Osoba prowadząca czyta krótki tekst, który jednocześnie wyświetla się na rzutniku linijka po linijce. Dzieci słyszą i widzą tekst, a kiedy występują w tekście (jako znaki) muszą szybko wstać. Przykład:

Marsjanie często przylatują na Ziemię,

(wstają przecinki)

ponieważ bardzo lubią truskawki.

(wstają kropki)

U nich na Marsie nie ma mowy o uprawie tych owoców,

(wstają przecinki)

gleba jest zbyt skalista;

(wstają średniki)

w ich ogrodach rosną za to inne warzywa i owoce.

(wstają kropki)

Świetnie udają się ogórki, porzeczki, agrest i pucle

(wstają przecinki dwa razy)

(to taki rodzaj słodkiego kalafiora).

(wstają nawiasy dwa razy i kropki)

Cały tekst:

Marsjanie często przylatują na Ziemię, ponieważ bardzo lubią truskawki. U nich na Marsie nie ma mowy o uprawie tych owoców, gleba jest zbyt skalista; w ich ogrodach rosną za to inne warzywa i owoce. Świetnie udają się ogórki, porzeczki, agrest i pucle (to taki rodzaj

słodkiego kalafiora). Marsjanie mają nawet przysłowie: „Każdy sobie pucłę skrobie”. Kiedyś podsłuchałam taką rozmowę Marsjan na leśnej polance:

– Co to jest?

– To czarne jagody.

– A czemu są takie czerwone?

– Bo są jeszcze zielone.

Dość stary ten żarcik... Marsjanie, zapraszamy!

Zadanie plastyczne

NOWE OBLCZE ZNAKÓW

- Praca indywidualna: każde dziecko wybiera sobie znak spośród wydrukowanych na kartce A3 szablonów. Gotowe do druku pliki dołączamy do scenariusza.
- Zadanie polega na dorysowaniu kredkami otoczenia. Aby wprowadzić dzieci w nastrój i rozruszać wyobraźnię można zapytać je kilkakrotnie pokazując różne znaki: czym mogą być te znaki? Co można do nich dorysować? Z którego z nich najlepiej zrobić ludzika, a co podobne jest do balona z gondolą? Co przypomina średnik? Prowadzący/a prosi dzieci, aby poprzez swoje rysunki pokazały nowe oblicze tych znaków. Aby stały się one kimś lub czymś – fantastycznym lub znanym ze świata! W tej części warto zainspirować dzieci pokazując ilustracje z książki.

Podsumowanie

Podziękowanie uczestnikom za zaangażowanie i udział. Wyrażenie nadzieji, że dzieci pomyślą czasem ciepło o przecinku, kropce czy nawiasie, bez których mogłoby dojść do wielu nieporozumień i wpadek

autorka scenariusza: Elżbieta Pałasz